

KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM

Yazar
Fatih YAPICI

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-8399-38-7

Kitap Adı

Kültürlerarası İletişim

Yazar

Fatih YAPICI

ORCID iD: 0000-0003-3926-6984

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

BUS007000

DOI

10.37609/akya.1324

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Kültürlerarası iletişim, insanlık tarihi ile başlar. Kültürlerarası iletişim teorisi ise, 1950’li yıllardan itibaren özellikle iletişim alanında ilgi çeker. Bununla birlikte konu, ülkemizde henüz akademik çevrelerde yeteri kadar tanınmamaktadır. Kavramın temelinde kültür ve iletişim yatar. Kültür, çeşitli bilim insanlarınca çok değişik biçimlerde tanımlanır. Bunun nedeni, kültürün hayatın her alanında varlık göstermesi ve insan yaşamını doğumdan ölüme kadar düzenleyen bir kurum olmasıdır. Kültür, aileden başlayarak toplum içerisinde çevreden kazanılır. En basit ve küçük toplumların dahi kendilerine özgü bir kültür sistemleri vardır ve hiçbir toplum dünyadan tamamen ayrı bir biçimde yaşayamaz. Mutlaka farklı toplumlarla iletişim kurmak zorundadır.

İletişim, en az bir gönderici ve alıcıdan oluşan bilgi aktarımı sürecidir. İletişim süreci, insanların üzerinde anlaştıkları çeşitli kodlar ile gerçekleştirilir. Aynı doğal dil gibi bir göstergeler sistemi olan kültürel kodlar da toplumun kendi içinde anlaşmasını sağlar. Bu kodların, farklı kültürlerle iletişim sırasında aktarımına kültürlerarası iletişim denir. Kültür, toplumu bir arada tutan değerler sistemi olarak toplumdan topluma farklılık gösterir. Çünkü kültür, onu üreten insanların dünyaya bakış biçimini, onu algılayış şeklini, değerlerini ve dünya görüşünü yansıtır. Bu açıdan kültürel farklılıklar, iletişim sırasında sorun olabilir.

Bu kitabın amacı, kültürlerarası iletişim konusunda ülkemizde yapılan az sayıdaki çalışmaya katkı sağlamaktır. Bu kapsamda Türkiye’de daha çok bilinen Batıdaki yaklaşımlara değinilmekle birlikte, Rusya’daki kültürlerarası iletişim teorisinin gelişimi anlatılmıştır. Rusya’daki çalışmalar Batıdaki gibi iletişim odaklı değil, dilbilim ve dil-kültür ilişkisi çevresinde doğmuş ve ilerle-

miştir. Rusya'da 1970'li yıllardan itibaren ülkedilbilim, Rusçanın yabancı dil olarak öğretimi yöntemine yoğunlaşır. Bu kapsamda dil ve kültür ilişkisi açıklanarak bunun dil öğretiminde kullanılması hedeflenir.

Şu da belirtilmelidir ki kültürlerarası farklılıklar, kültürlerarası iletişimin engelleri değil aksine farklı kültürlerin birbirlerini tanıyıp anlaşmaları için bir neden olarak görülmelidir. İnsan, çeşitli grup, kavim, millet ve topluluklar halinde yaşamaktadır. Dolayısıyla her topluluğun farklı bir kimliği vardır. Bu toplulukların birbirlerini kendi kimlikleriyle tanıtmaya ve farklı kimliklerle tanışması, bu sırada da birbirlerine saygılı olmaları beklenir.

Bu kitabın hazırlanması sırasında sevgisini ve şefkatini her an üzerimde hissettiğim kıymetli eşime, sabırla benim çalışmamı tamamlamamı bekleyen sevgili çocuklarım Zeynep ile Muhammed Taha'ya ve dualarını eksik etmeyen anneme ve babama minnettirim. Ayrıca çalışma konusunda beni cesaretlendiren, maddi-manevi destekleyen ve gayretlendiren değerli dostum Mehmet Özberke ve akademik anlamda emekleri olan Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Slav Dilleri ve Edebiyatları Bölümü'nün değerli öğretim üyelerine teşekkürü borç bilirim.

Fatih YAPICI

Ankara 2022

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
Dilin Doğuşu Sorunsalı.....	2
Ferdinand de Saussure ve Dilbilimin Doğuşu.....	8
Kültür ve Dil.....	12
KÜLTÜR KAVRAMI	17
Y. M. Lotman'ın Kültür Yaklaşımı.....	24
İLETİŞİM	27
Gösterge Modelinden İletişim Modellerine.....	28
KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM	37
Kültürler Arası İşbirliği Gerektiren Çağdaş ve Tasarlanmış Konular	40
Amerika'da Kültürlerarası İletişim Çalışmaları.....	43
Rusya'da Kültürlerarası İletişim Çalışmaları.....	53
Kültürlerarası İletişim Kavramı, İnceleme Alanı ve Yöntemleri	58
İletişim Türü Olarak Kültürlerarası İletişim.....	69
KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİMDE TEMEL İLETİŞİM BİÇİMLERİ	79
İletişimsel Davranış.....	79
Sözlü İletişim.....	81
Sözsüz İletişim	90
Sözsüz İletişimin Kültürel Özellikleri.....	94
SON SÖZ	109
KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ	116
KAYNAKLAR	127

KAYNAKLAR

- Akarsu, B. (1998). *Dil-Kültür Bağlantısı*. İstanbul: İnkılap.
- Akerson, F. E. (1987). *Göstergebilime Giriş*. İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Akerson, F. A. (2016). *Göstergebilime Giriş*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Aksan, D. (1979). *Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim)*. 1. Cilt. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aktuğlu, İ., Eğinli, A. (2013). "Küresel Reklam Stratejilerinin Belirlenmesinde Kültürel Farklılıkların Önemi." *Selçuk İletişim*, 6 (3), s. 167-183.
- Alpaydın, M. A. (2016). Âdemè (A.S) Öğretilen İsimler. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 4 / 2 (Aralık 2016): 123-138.
- Altınörs, A. (2014). *50 Soruda Dil Felsefesi*. İstanbul: Bilim ve Gelecek Kitaplığı.
- Aydar, H., Ulutaş, İ. (2010). "Dilin Kökeni: Kur'an-ı Kerim ve Diğer Kutsal Kitaplara Göre Dil Olgusu." *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 5/4 Fall 2010. s. 679-696.
- Başkan, Ö. (1969). İnsan Dilinin Doğuşu. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı. Belleten*. 16. 143-156.
- Bircan, U. (2015). Saussure'de Dil, Dilbilim ve Göstergebilim. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*. Yıl 13, Sayı 25, Bahar 1.
- Chomsky, N. (2016). *Doğa ve Dil Üzerine*. İstanbul: Sözcükler Yayınları.
- Gencer, D. K. (2019). "Toplum Dilbilimde Etnografik-Etnolojik Ve Etnometodolojik Yaklaşımlar." *I. Uluslararası Din Ve İnsan Sempozyumu "Din, Dil Ve İletişim" 10-12 Ekim 2019 Eskişehir*. Editörler Yunus Araz, Sercan Yavuz, Barış Çakan. Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Yayınları.
- Gökalp, Z. (2001). *Türkçülüğün Esasları*. İstanbul: İnkılap Yayınları.
- Güvenç, B. (1974). *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hall, E. T., Trager, G. L. (1953). *The Analysis of Culture*. Washington DC: Foreign Service Institute/American Council of Learned Societies.
- Işık, Ş. (2013). "Kültürlerarası İletişim Bağlamında Cumhuriyet Üniversitesindeki Gençlerin Almanlara Yönelik Kalıp Yargıları." *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 36 (2) , s. 159-191.
- İmer, K. (1990). *Dil ve Toplum*. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Kartarı, A. (2020). *Kültür, Farklılıklar ve İletişim. Kültürlerarası İletişimin Kavramsal Dayanakları*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kroeber, A. L., Kluckhohn, C. (1952). *Culture, A Critical Review of Concepts and Definitions*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University.
- Navarro, J. (2013). *Beden Dili, Eski FBI Ajanından İnsanların Bedenini Okuma Rehberi*. İstanbul: Alfa Basım Yayım.
- Oksaar, E. (2008). *Kültür Kuramı*. Çev. Ayhan Selçuk. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Özlem, D. (2008). *Kültür Bilimleri ve Kültür Felsefesi*. Ankara: Doğu Batı Yayınları.

- Platon. (2015). *Kratylos*. Çev. Furkan Akderin. İstanbul: Say Yayınları.
- Porzig, W (1985). *Dil Denen Mucize*. Çev. Vural Ülkü. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Rogers, E. M., Hart, W. B., Miike, Y. (2002). Edward T. Hall and The History of Intercultural Communication: The United States and Japan. *Keio Communication Review*. No. 24, 2002.
- Samovar, L. A., Porter, R. E. (2015). *Communication Between Cultures*. Cengage Learning.
- Saussure, F. (1998). *Genel Dilbilim Dersleri*. Çev. Berke Vardar. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Strauss, L. (2012). *Yapısal Antropoloji*. Çev. Adnan Kahiloğulları. Ankara: İmge Kitabevi.
- Toklu, M. O. (2009). *Dilbilime Giriş*. Ankara: Akçağ.
- Tylor, E. B. (1889). *Primitive Culture: Researches Into The Development Of Mythology, Philosophy, Religion, Art, And Custom*. N. Y. : Holt.
- Uğurlu, S. S. (2018). "Anadolu Kilimlerinde Sanatsal Değerler." *Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür Sanat Mimarlık Dergisi*, 1 (1), s. 1-15.
- Yapıcı, F. (2017). Sovyet Dönemi Dil Politikaları. *Liderlerin Sovyeti, Devrimden Perestroykaya*. Ed. Ayla Kaşoğlu. İstanbul: Çeviribilim Yayınları.
- Yazır, M. H. (1998). *Hak Dini Kur'an Dili*. İstanbul: Eser Neşriyat.
- Zinovyeva, Ye. İ. (2014). Ülkebilim ve Kültürdilbilim Terimleri Üzerine. *Kültürdilbilim: Temel Kavramlar ve Sorunlar*. Çev: F. Ataklı. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Akişina, A. A. (1991). *Jesty i Mimika v Russkoj Reçi*. Moskva: Rus. Yaz.
- Alhasova, İ. S. (2017). *Vvedeniye v Teoriyu Mevkulturnoy Kommunikatsii. Uçebnoye Posobiye Dlya Napravleniya 'Lingvistika'*. Mahaçkala: İzd. DGUNH.
- Frik, T. B. (2013). *Osnovi Teorii Mejkulturnoy Kommunikatsii*. Tomsk: İzd. Tomskogo Tehniçeskogo Universiteta.
- Gruşevitskaya, T. G., Popkov, V. D., Sadohin, A. P. (2003). *Osnovi Mejkulturnoy Kommunikatsii: Uçebnik Dlya Vuzov*. Pod red. A.P. Sadohina. Moskva: Yuniti-dana.
- Habekirova, Z. S., Şhumişhova, A. R., Haçetsukova, Z. K., Kalaşova, A. A (2021). *Osnovi Mejkulturnoj Kommunikatsii*. Maykop: ELİT.
- Humboldt, W.. (1984). *İzbrannıye Trudı po Yazıkoznaniyu*. Çev. G.V. Pamişvili. Moskva: Progress.
- Jakobson, R. (1975). *Lingvistika i Poetika. Strukturalizm, Za i Protif*. Moskva: İzd. Progress.
- Kornilov, O. A. (2003). *Yazıkoviye Kartmı Mira Kak Proizvodniye Natsionalnih Mentalitetov*. 2-e izd. Moskva: ÇeRo.
- Kuznetsova, Ye. V. (2013). "Opredeleniye Kulturi: Raznoobraziye Podhodov." *Perspective of Science and Education*. No: 5.
- Lemyaskina, N. A., Sternin, İ. A. (2000). *Kommunikativnoe Povedeniye Mladşego Şkolnika*. Voronej: VGU.

- Leontoviç, O. A. (2003). *Rossiya i ŞŞA: Vedeniye Mevkulturnuyu Kommunikatsiyu: Uçebnoye Posobiye*. Volgograd: Peremena.
- Lotman, Y. M. (2000). *Semiosfera*. S.Peterburg: İskusstvo-SPB.
- Lotman, Y. M. (2002). *İstoriya i Tipologiya Russkoy Kulturi*. S.Peterburg: İskusstvo-SPB.
- Makarov, V. İ. (1981). *A.A. Şahmatov: Posobiye Dlya Uçaşihsy*. Moskva: Prosveteniye.
- Maslova, V. A. (1997). *Vvedeniye v Lingvokulturalogiyu*. Moskva: Naslediye.
- Maslova, V. A. (2001). *Lingvokulturalogiya: Uçeb. Posobiye Dlya Studentov Vis. Uçeb. Zavedeniy*. Moskva: İzdatelskiy Tsentr Akademiya.
- Perehvalskaya, Y. V. (2015). *Etnolingvistika. Uçebnik Dlya Akademicheskogo Bakalavriata*. Moskva: Yurayt.
- Saburova, N. A. (2017). *Teoriya Mejkulturnoy Kommunikatsii, Kurs Lektсии*. Habarovsk: İzd. TOGU.
- Sadohin, A. P. (2014). *Vvedenie v Teoriyu Mejkulturnoy Kommunikatsii*. Moskva: Knorus.
- Semedovna, A. İ. (2017). *Vvedeniye v Teoriyu Mevkulturnoy Kommunikatsii*. Mahaçkala: İzd. DGNUH.
- Tarasov, Y. F. (1987). *Tendentsii Razvia Tiypsiholingvistiki*. Moskva: Nauka.
- Ter-Minasova, S. G. (2000). *Yazık i Mejkulturnaya Kommunikatsiya*. Moskva: Slovo.
- Tihonov, A. N. (2004). *Frazeologicheskii Slovar Sovremennogo Russkogo Literaturnogo Yazık*. Moskva: Filinta, Nauka.
- Vereshagin, Y. M., Kostomarov, V. G. (1990). *Yazık i Kultura: Lingvostranovedeniye v Prepodavanii Russkogo Yazık*. Moskva: Rus. Yaz.
- Zinovyeva, Y. İ. (2016). *Lingvokulturalogiya: Ot Teorii k Praktike, Raboçaya Tetrad*. S. Peterburg: SPbGU; Nestor.

İnternet Kaynakları

- Vaulina, L. N. Razvitie teorii mejkulturnoj kommunikatsii v Rossii // Vestnik Kostromskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya «Pedagogika. Psihologiya. Sotsiokinetika». – 2011. – №2. Rejim dostupa: <https://cyberleninka.ru/article/n/razvitie-teorii-mezhkulturnoy-kommunikatsii-v-rossii>, 02.03.2021.
- LiMKK. (2022). Otdelenie Lingvistiki İ Mejkulturnoy Kommunikatsii. Erişim adresi: <http://www.ffl.msu.ru/study/dep/linguistics-and-icc.php>, 01.02.2022.
- Mülteciler Derneği. (2022). Türkiyedeki Suriyeli Sayısı Ocak 2022. Erişim adresi: <https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/>, 03.01.2022.
- Önkal, A., Bozkurt, N. (1994). «Deve». TDV İslâm Ansiklopedisi. Erişim adresi: <https://islamansiklopedisi.org.tr/deve#1>, 20.08.2021.

Rus Milli Derlem Sözlüğü. (2021); Erişim adresi: <https://ruscorpora.ru/new/index.html>, 09.12.2021.

TASS. (2021). V Rossii Poçti v Dva Raza Vyroslo Çislo Oformlennyh Patentov Na Rabotu Dlja Migrantov. Erişim adresi: <https://tass.ru/obschestvo/13114243>. 09.10.2021.

UNHCR. (2022). Türkiye'deki Mülteciler ve Sığınmacılar. Erişim adresi: <https://www.unhcr.org/tr/turkiyedeki-multeciler-ve-siginmacilar>. 01.01.2022.